

BERGEN KOMMUNE

V/ KONTROLLUTVALGET

Prosjekter og særattestasjoner

SAK 03-15

Januar 2016

Innholdsfortegnelse

1. Sammendrag.....	3
2. Anbefalinger.....	4
3. Innledning.....	5
3.1. BDOs mandat og oppdrag.....	5
3.2. Forbehold og avgrensninger.....	5
3.3. Metodikk og fremgangsmåte.....	6
4. Funn og resultater - prosjekter og særattestasjoner.....	7
4.1. De ulike hovedtypene av prosjekter og særattestasjoner.....	7
4.2. Bergen kommunes risikovurderinger knyttet til prosjekter og særattestasjoner.....	9
4.3. Kommunens retningslinjer, praksis og kontrollhandlinger.....	10
4.4. Forhold avdekket ved revisjonsarbeidet og ved denne rapporteringen.....	16
Vedlegg.....	20

1. Sammendrag

Bergen kommune mottar tilskudd, refusjoner og andre overføringer fra statlige, fylkeskommunale, kommunale og andre offentlige myndigheter. Vår gjennomgang har ikke avdekket vesentlige svakheter i kontrollene på området. Vårt hovedfokus har vært på de vesentligste overføringsinntektene.

Nedenfor har vi oppsummert våre viktigste funn og anbefalinger.

Det er i liten grad gjennomført skriftlige risikovurderinger som vedrører overføringsinntektene, herunder prosjekter og særattestasjoner.

Oppfølgingsrutinene av overføringsinntektene er ikke ensartet. Skatteinngang og rammetilskudd følges tett opp bl.a. med prognose- og budsjettarbeidet fra byrådsavdeling for finans. For mindre overføringsinntekter er det i mindre grad detaljert oppfølging mot budsjett og prognose fra byrådsavdeling for finans. Oppfølging foretas lokalt eller sammen med fagbyrådsavdelingene. Det er i varierende grad oppfølging av at faktisk inntekt stemmer med underliggende inntektsgrunnlag.

I noen tilfeller skjer fakturering fra kommunen når refusjonskravet er akseptert og/eller tilsagnet er gitt fra aktuell tilskuddsgiver. Fakturering gir automatisering i innfordringsarbeidet og kommunens prosess for utgående faktura sørger for oppfølging av disse inntektene. Dersom det kun skjer en inntektsføring i regnskapet uten fakturering vil refusjonskrav/tilskudd måtte følges opp med mer manuelle rutiner og kan gi økt risiko for feil.

Prosessene før søknad om tilskudd og refusjon er ulike i kommunen. Noen byrådsavdelinger har delegert søknadsarbeidet til resultatenehetene/etatene, mens andre byrådsavdelinger holder kontrollen med alle søknadene i sin helhet sentralt i byrådsavdelingen. Det kan være mulig at det ikke blir søkt om midler på alle aktuelle prosjekter. Det kan være vanskelig å ha oversikten over alle tilskudd og refusjoner når det ikke er et samlet system for søknader, mottatt tilsagn/innvilgete refusjonskrav i kommunen.

En del av overføringsinntektene krever revisorattestasjon. Det er ulikt krav til hva revisors særattestasjon skal inneholde. I de fleste tilfellene anvendes ISRS 4400 avtalte kontrollhandlinger, men tilskuddsgiver krever i noen tilfeller at innsendte regnskaper skal revideres. Det er varierende grad av bevissthet fra tilskuddsgiver vedrørende hvilke konsepter som skal anvendes og hvilke kriterier som skal vurderes.

Vi avdekker i noen grad feil og mangler ved arbeid med særattestasjonene. Ikke korrigerede feil eller mangler blir tatt med i beretningen eller i uttalelsen. Det blir ikke gitt noen avviksrapportering dersom feilene eller manglene rettes. Basert på våre særattestasjoner har ikke vi grunnlag for å mene at det er noen form for subsidiekriminalitet, da vi ikke har avdekket at det er gitt uriktige opplysninger som medfører at kommunen mottar høyere beløp enn hva som er berettiget.

Kommunen ved byrådsavdeling helse og omsorg (BHO¹) har laget en egen rutine som sikrer prosessene vedrørende prosjektrengskap i ulike faser. Rutinen blir i utgangspunktet kun benyttet av to byrådsavdelinger. Også for fellesrutinene knyttet til eksternt finansierte driftsprosjekter er bruken i varierende.

Det er identifisert mangler vedrørende kvalitetssikring av prosjektrengskapene/refusjonskravene i enkelte av de øvrige byrådsavdelingene. Dette medfører at kvaliteten på grunnlaget det skal gis særattestasjon på, kunne vært bedre i enkelte tilfeller.

Overføringsinntekter er avstembare mot grunnlagt for inntektene i de fleste tilfeller. Vi har imidlertid under arbeidet med denne tilleggsrevisjonen avdekket avvik mellom inntektsgrunnlag og regnskapsført inntekt uten at administrasjonen kunne redegjøre for avviket.

¹ Byrådsavdeling sosial, bolig og områdesatsing (BSBO) har videreutviklet BHO-rutinene tilpasset sine behov

2. Anbefalinger

Vi anbefaler at:

- Det blir gjennomført risikovurderinger knyttet til overføringsinntekter, herunder for prosjekter og særattestasjoner
- Det i større grad skal være oppfølging av faktisk inntekt i forhold til underliggende dokumentasjon som underbygger inntekten
- Det for refusjonskrav som er akseptert (gitt tilsagn til), i større grad bør gjennomføres fakturering via Agresso
- Alle aktuelle tilskudds- og refusjonsordninger som kan være aktuelle for byrådsavdeling/kommunen å søke på, dokumenteres bedre. For å bedre sikre fullstendighet, bør kommunen vurdere tiltak for å sikre at søknader/krav i større grad blir registrert på en mer oversiktlig måte, og at de blir fulgt opp når tilsagn/refusjon gis.
- De etablerte rutineene i kommunens økonomihåndbok implementeres og etterleves for alle prosjektrengskaper
- Det i større grad gjennomføres en kvalitetssikring hos byrådsavdelingen/enheten som reduserer omfanget av feil/svakheter i attestasjonsgrunnlaget/dokumentasjonen. Der det er mulig, at det også i større utstrekning foretas en totalavstemming av inntektsgrunnlag mot årsregnskapet for samme inntektskilde

3. Innledning

3.1. BDOs mandat og oppdrag

BDO har fått i oppgave av Bergen kommune v/ Kontrollutvalget å gjennomføre tilleggsrevisjoner rettet mot mislighetsforhold knyttet til prosjekter og særattestasjoner, sak 3-15. Vi skal gjennomføre undersøkelser og utføre avtalte kontrollhandlinger for å avdekke mangler og svakheter i nøkkelkontroller som kan forårsake særskilt eller forhøyet risiko for irregulære forhold.

Statsautorisert revisor Terje Tvedt er ansvarlig partner på oppdraget for BDO AS. Oppdraget har i all hovedsak vært gjennomført av teamet som reviderer Bergen kommune, men også med bistand fra ressurser fra BDOs granskningsteam.

3.2. Forbehold og avgrensninger

Resultatene fra gjennomførte undersøkelser er fulgt opp på ulike måter. I dette arbeidet er det gjort skjønsmessige vurderinger knyttet til hva som skal følges opp, og på hvilke måter. Vurderingene er gjort av ressurser med betydelig erfaring fra håndtering av mislighetsaker, herunder oppfølging av denne type analyser, og ressurser med betydelig innsikt i Bergen kommune.

De undersøkelsene som er gjennomført, herunder den oppfølgingen som er gjort i etterkant, innebærer ikke at BDO på noen måte kan utelukke at ytterligere «avvik», misligheter eller andre uregelmessigheter kan ha funnet sted i Bergen kommune i den tidsperioden analysen og undersøkelsen dekker.

Denne rapporten gjelder prosjekter og særattestasjoner. I vedlegg 4 til forskrift om årsregnskap og årsberetning i kommuner finner vi ulike inntektsartsgrupper under økonomiske oversikt drift og investering. Under er tall fra årsregnskapet 2014 til Bergen kommune lagt inn (tall i 1000 kr):

ØKONOMISK OVERSIKT DRIFTSREGNSKAP

Tall i 1000 kroner	Regnskap 2014	Justert budsjett 2014	Vedtatt budsjett 2014	Regnskap 2013
DRIFTSINNTEKTER				
Brukerbetalinger	801 048	779 821	778 150	764 677
Andre salgs- og leieinntekter	1 979 029	1 894 815	1 897 321	1 458 433
Overføringer med krav til motytelse	1 894 465	1 153 951	1 125 689	1 906 109
Rammetilskudd	5 030 300	5 020 138	4 887 811	4 753 682
Andre statlige overføringer	413 683	408 705	406 454	376 164
Andre overføringer	14 284	5 669	4 507	79 039
Inntekts- og formuesskatt	7 561 586	7 612 319	7 859 943	7 415 343
Eiendomsskatt	210 319	210 215	204 000	201 022
Andre direkte og indirekte skatter	0	0	0	0
Sum driftsinntekter	17 904 715	17 085 633	17 163 876	16 954 468

ØKONOMISK OVERSIKT INVESTERINGSREGNSKAP

Tall i 1000 kroner	Regnskap 2014	Justert budsjett 2014	Vedtatt budsjett 2014	Regnskap 2013
INNTEKTER				
Salg driftsmidler og fast eiendom	38 710	45 143	45 000	26 349
Andre salgsinntekter	10 170	0	0	29 299
Overføringer med krav til motytelse	70 577	93 229	15 000	46 545
Kompensasjon for merverdiavgift	248 099	311 044	355 213	0
Statlige overføringer	64 954	114 599	88 122	48 872
Andre overføringer	-15 159	9 905	0	467
Renteinntekter og utbytte	313	0	0	159
Sum inntekter	417 663	573 919	503 335	151 691

Vi har primært hatt fokus på inntektsartene som er merket i oversikten på forrige side, men vi har ikke gjennomgått alle transaksjoner og saldoer i de ulike artsgruppene. De fleste KOSTRA-artene i 70-77- serien brukes i de tilfellene der kommunen får betalt for utlegg som den har pådratt seg for andre. Tilskudd som er knyttet til utgifter som kommunen har pådratt seg i forbindelse med produksjon av konkrete tjenester, defineres som refusjoner. KOSTRA-artene 80-87 inneholder som regel overføring og tilskudd som kommunen mottar uavhengig av kommunens tjenesteproduksjon, og tilskuddet størrelse påvirker ikke den faktiske tjenesteproduksjonen. Særattestasjon fra revisor vedrører i hovedsak arter som er regnskapsført «overføringer med krav til motytelser» i hhv drifts- og investeringsregnskapet. Det forekommer likevel at arter i regnskapet fra 800-serien faller inn under revisors kontroll med særattestasjonene.

Under artsgruppen «overføringer med krav til motytelser» i driftsregnskapet er det inntektsført ca. MNOK 483,5 i sykepengerefusjon og refusjon for svangerskapspermisjon i 2014. Vi har ikke gått nærmere inn på denne typen inntekter, da det ikke er krav om særattestasjon knyttet til disse inntektene.

Rammetilskuddet bygger på kriterier som legges til grunn for rammeoverføringene fra staten til kommunen. Vi har begrenset våre undersøkelser til å se på grunnlaget for antall psykisk utviklingshemmede som har mottatt tjenester pr 1.1. fra kommunen hvor det er krav om særattestasjon fra revisor.

3.3. Metodikk og fremgangsmåte

BDOs tilnærming for gjennomføring av denne type analyser tar utgangspunkt i fem steg;

1) Planlegging: Planlegging er gjort med utgangspunkt i risiko og risikoanalyser for Bergen kommune, samt på bakgrunn av informasjon innhentet i møter med utvalgte personer fra kommunens administrasjon. Dette for å kartlegge de ulike overføringsinntektene, på overordnet nivå, bruk av ulike systemer og eventuelle spesielle risikoutsatte områder.

2) Innhenting av data: Relevant data er innhentet fra kommunen og de relevante underavdelingene. Ved mottatt analysemateriale er det gjennomført verifikasjonskontroller og rimelighetskontroller for å redusere risikoen for at mottatt datamateriale inneholder feil.

3) Gjennomføring av analyser: BDOs analyser har omhandlet blant annet gjennomgang av rutiner, praksis og kontrollhandlinger knyttet til kommunens prosjekter og særattestasjoner, herunder gjennomgang av risikovurderinger gjennomført av kommunen og underavdelinger, samt analyse av prosjekter og særattestasjoner.

4) Kontroll/verifikasjon av foreløpige og endelige analyseresultater: Analyseresultater er verifisert mot det opprinnelige analysematerialet mottatt fra kommunen, samt oversendelse til de respektive avdelingene i kommunen som, delvis i samarbeid med BDO, fulgte opp de identifiserte forholdene (indikasjoner på svakheter i internkontrollen og indikasjoner på mulige regelbrudd) gjennom å gjøre undersøkelser for å avkrefte eller bekrefte de identifiserte forholdene. Resultatene av deres undersøkelser ble deretter rapportert til BDO.

5) Rapportering: Ved endt oppdrag rapporteres BDOs resultater og anbefalinger til Kontrollutvalget. Før oversendelse til kontrollutvalget er rapporten oversendt kommunen for uttalelse.

4. Funn og resultater - prosjekter og særattestasjoner

4.1. De ulike hovedtypene av prosjekter og særattestasjoner

Statlige, fylkeskommunal og andre kommunale myndigheter ønsker at kommunens revisor skal bekrefte økonomisk og ikke-økonomisk informasjon som rapporteres fra kommunen til disse myndighetene. I noen tilskuddsordninger stilles det krav om at det må foreligge en uttalelse fra revisor før tilskuddet eller refusjonen fra staten og andre utbetales. For andre ordninger stilles det krav om at et regnskap som dokumenterer riktig bruk av midlene, skal bekreftes av revisor i etterkant. Nedenfor nevnes eksempler på prosjektrekskap og særattestasjoner i Bergen kommune hvor BDO i 2014 har avgitt beretning eller revisjonsuttalelse.

Byrådsavd	Type	Utbetaling	Frekvens	Beløp 2014	Kommentarer
Alle	Prosjekter	Som hovedregel forskuddsvis etter tilsagn er gitt, prosjektrekskap viser bruk	Årlig	Totalt ca. 100 MNOK	Krav til særattestasjon for tilskudd/refusjon o/kr 100 000
Alle	Momskompensasjon	Etterskuddsvis	6 ganger pr år	600 MNOK	Gjelder både drift og investering
BHO	PU-telling	Etterskuddsvis, inngår i rammetilskuddet fra Staten året etter	Årlig	ca. 5-600 MNOK	BHO koordinerer
BHO/BSBO	Ressurskrevende brukere	Etterskuddsvis	Årlig	ca. 300 MNOK	BHO koordinerer
BHO	Enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger	Etterskuddsvis	Før 1.4.2015: krav sendes 1.5.og 1.10. Etter 1.4.2015: krav kan ikke være eldre enn 18 måneder	ca. 40 MNOK	Kravet utarbeides av en barnevernstjeneste i en bydel for hele Bergen kommune
BKNI	Spillemiddelregnskap	Restutbetaling etterskuddsvis etter anlegget er ferdig og gjennomgått av revisor	Etter hvert som anleggene ferdigstilles og regnskapet avsluttes	CA 20-50 MNOK, varierer fra år til år	Krav til særattestasjon for tilskudd o/kr 100 000 (fra 2014 kr 200 000)
BBKM	EU-prosjekt	Etterskuddsvis	Normalt ca. 2 ganger per år pr prosjekt	ca. 1 MNOK	Revisor er First Level Controller
BLED	Forenklet revisjon	Forskuddsvis, regnskap viser bruk	Årlig	Ca. 5 MNOK	Føres med eget ansvarssted i bykassens regnskap

Prosjekter

Eksternt finansierte prosjekter gjelder i de fleste tilfeller tilskudd som er gitt av statlige myndigheter og hvor vilkårene for bruken av midlene er gitt i tilsagnsbrevet eller tilsvarende. Det er byrådsavdelingen helse og omsorg (BHO) sammen med byrådsavdeling bolig, sosial og områdesatsing (BSBO), som har hovedvekten av prosjektrekskapene som sendes kommunens revisor for særattestasjon. Størrelsen på tilskuddet/refusjon som det lages prosjektrekskap på varierte fra 0,1 MNOK til over 20 MNOK i 2014.

Revisor mottar også prosjektrekskaper som skal revideres fra de andre byrådsavdelingene. Som eksempel kan følgende nevnes fra revisjonen av 2014 (aktuell byrådsavdeling i parentes): Barnefattigdom (BBS og BKNI), Barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn (BKNI), Prosjektmidler opprydning Bergen Havn (BBKM), Gratis kjernetid (BBS) Prosjekter fra Norsk kulturråd (BKNI), 110- sentralen (BLED), Den kulturelle skolesekken (BKNI), Den kulturelle spaserstokken (BKNI), Rentekompensasjon for skole og svømmeanlegg samt kirkebygg og kirkeinventar (BFEE).

Revisjonsuttalelsene beskriver hvilke standarder som er benyttet, og hvilket arbeid og kontrollhandlinger revisor har utført. Eventuelle avvik rapporteres.

Vi antar at prosjektinntekter av denne typen som revideres utgjør ca. MNOK 100.

Kompensasjon av merverdiavgift (Momskompensasjon)

Formålet med Lov om kompensasjon av merverdiavgift er å motvirke konkurransevridninger som følge av merverdiavgiftssystemet gjennom at det ytes kompensasjon for merverdiavgift til kommuner m.m. Kompensasjonsordningen medfører at kommuner, fylkeskommuner og andre som omfattes av ordningen får refundert den merverdiavgift de tidligere har betalt og som ikke er fradragsført ved ordinær terminoppgave for merverdiavgift. I 2014 er det ført 248 MNOK i investeringsregnskapet 370 MNOK i driftsregnskapet.

Spillemiddelregnskap

Kommuner/fylkeskommuner, lag og organisasjoner kan søke om tilskudd av spillemidlenes overskudd til idrettsanlegg. For disse prosjektene er det krav om at regnskapet er i tråd med bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet (V-0732).

Hordaland Fylkeskommune krever også at tildelte midler til kulturanlegg følger samme kontrollrutine som for anlegg for idrett og fysisk aktivitet gitt i bestemmelsene i V-0732. Bergen kommune har også hatt slike prosjekter i 2014.

Enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger

Tilskuddsberettigete utgifter beskrevet i Q-rundskriv 05/2004 (fra 1.4.2015 erstattet med Q-05-15) for enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger er refunderbare fra Bufetat. Det skal søkes om refusjon for det enkelte barn. I tilfeller hvor den enslige mindreårige er bosatt i f.eks. et kommunalt bo- og omsorgstiltak som et bokollektiv, kan kommunen beregne refusjon ut fra en døgnpris. I tillegg kan det søkes om refusjon for andre nødvendige tiltak for den enkelte enslige mindreårige, som begrunnes med særlige behov som det enkelte barn har. Refusjonsordningen gjelder fram til fylte 20 år. Det er i rundskrivet også nevnt utgifter som ikke dekkes av refusjonsordningen. Det er lagt opp til at blankett Q-0306 (fra 1.4.15 Q-05-15) skal nyttes av kommunene ved søknad om statsrefusjon og at revisor skal attestere for det enkelte skjema. Det er krav om revisorattestasjon hvor avtalte kontrollhandlinger gjennomføres i tråd ISRS 4400.

Ressurskrevende brukere

Alle kommuner som yter særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester til enkeltmottakere kan søke om delvis refusjon av direkte lønnsutgifter knyttet til disse tjenestene. Reglene om tilskuddsordning for særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester er gitt i rundskriv IS-4/2015 for lønnsutgifter påløpt i 2014 og gis ved søknad om refusjon. Kommunene kan kreve 80 % av de refusjonsberettigede utgiftene over innslagspunktet (i 2015 var dette kr 1 043 000) kompensert. Det er krav om revisorattestasjon hvor avtalte kontrollhandlinger (f.eks. at det kun er direkte lønnsutgifter, korrekte KOSTRA-funksjoner og gyldig enkeltvedtak) gjennomføres i tråd med standard ISRS 4400.

Telling antall psykisk utviklingshemmede (PU Telling)

Antall personer med psykisk utviklingshemming pr. 1. januar 2015 danner grunnlag for utregning av rammetilskuddet i inntektssystemet for 2016. Rammetilskuddet utgjør for 2015 kr 589 000 pr. person. Alle kommuner skal registrere antall innbyggere i alderen 16 år eller eldre med psykisk utviklingshemming som per 1.1.2015 har vedtak om tjenester etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 første ledd nr. 6, under dette også § 3-8. Personer som får omsorgslønn etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-6 i forbindelse med omsorg for personer med psykisk utviklingshemming, skal også registreres. Reglene om registrering av antall personer med psykisk utviklingshemming i kommunene er gitt i rundskriv IS-3/2015. Det er krav om revisorattestasjon av antallet personer med psykisk utviklingshemming i kommunene pr 1.1.2015. Revisjonsuttalelsen avgis i samsvar med ISRS 4400, avtalte kontrollhandlinger som fremkommer av rundskrivet (f.eks. at det foreligger diagnose og gyldig enkeltvedtak).

EU-prosjekter

Bergen kommune deltar i EUs territoriale samarbeid INTERREG. Interreg er EUs program for å fremme sosial og økonomisk integrasjon over landegrensene gjennom regionalt samarbeid. Det er prosjektfinansiering fra EU og krav om rapportering for bruken av midlene. Kommunens revisor er First Level Controller (FLC) for prosjektene som kommunen deltar i.

Interkommunalt utvalg mot Akutt forurensning

Det er etablert et Interkommunalt Utvalg mot Akutt forurensning (IUA) i Bergensregionen. IUAs regnskap blir ført på eget ansvarssted i regnskapet til Bergen kommune og det er bidrag fra deltakerkommunene som i all hovedsak finansierer aktiviteten. Det er 26 deltakerkommuner som er med i IUA Bergen region.

Oppsummering typer prosjekter og særattestasjon

Antall uttalelser er i noen tilfeller ikke lik antall refusjonskrav/ prosjektregnskap. Dette gjelder f.eks. enslige, mindreårige asylsøkere og flyktninger der revisor avgir en samlet revisjonsuttalelse for alle personene som er med i grunnlaget for utbetalingen fra Bufetat. I andre tilfeller kan ett tilsagnsbeløp til et prosjekt være fordelt på ulike underprosjekt/refusjonskrav i kommunen, mens det gis kun én revisjonsuttalelse. Disse eksemplene viser at det er langt flere refusjonskrav og prosjektregnskap enn det er revisjonsuttalelser.

En gjennomgang av revisors avgitte revisjonsuttalelser og andre erklæringer gir følgende byrådsavdelingsvise fordeling.

Byrådsavdeling	Forkortelse	Benyttet standard	Antall uttalelser	Type
Byrådsavd. for barnehage og skole	BBS	Attestasjon	4	Gratis kjernetid, fattigdomsmidler
Byrådsavd. for byutvikling, klima og miljø	BBKM	Attestasjon/EU regler	5	EU-prosjektene, opprydn. Bergen Havn
Byrådsavd. for finans, eiendom og eierskap	BFEE	Attestasjon/Revisjon	ca. 15	Momskompensasjon, rentekompensasjon
Byrådsavd. for helse og omsorg	BHO	Attestasjon/Revisjon	ca. 50	Prosjektregnskap, PU-telling, ressurskrevende brukere, enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger
Byrådsavd. for kultur, næring, idrett og kirke	BKNI	Attestasjon	ca. 50	Spillemiddelregnskap, ulike prosjekter kultur og idrett
Byrådsavd. for sosial, bolig og områdesatsing	BSBO	Attestasjon/ Revisjon	ca. 15	Prosjektregnskap, ressurskrevende brukere
Byrådsleders avdeling	BLED	Attestasjon/Forenklet revisorkontroll	2	110-sentralen, IUA

4.2. Bergen kommunes risikovurderinger knyttet til prosjekter og særattestasjoner

Vi har fått tilbakemelding fra byrådsavdelingene BLED, BHO, BSBO, BBS BKNI og BBKM om at det ikke foreligger skriftlige risikovurderinger for overføringsinntekter. Fra BFEE har vi mottatt risikovurdering i forbindelse med overføringsinntekter knyttet til sentrale budsjettposter. Det vises her til ulike oppfølgings- og kontrolltiltak som er etablert. Økonomiseksjonen vurderer den overordnede risikoen for kriminalitet for å være relativt lav innenfor prosessen overføringsinntekter.

BDO er kjent med at det pågår et arbeid med å implementere risikovurderinger og risikohåndtering i kommunen. Vi får opplyst at både lokale og sentrale rutiner på området er en respons på vurdering av underliggende risiko, men vurderingene av risiko er ikke skriftliggjort i egne dokumenter. BDO har mottatt flere rutinebeskrivelser og retningslinjer mm til bruk for overføringsinntekter generelt samt prosjekter og særattestasjoner spesielt. Vi har også mottatt redegjørelser for hvordan inntektene følges opp i forhold til budsjett, regnskapsføring, budsjettoppfølging, avvik/oppfølgingshandlinger og enheter byrådsavdelingene samarbeider med i oppfølgingen.

4.3. Kommunens retningslinjer, praksis og kontrollhandlinger

Kommunen har utarbeidet en økonomihåndbok som ligger på intranett (økonominett). Økonomihåndboken dekker bl.a. overordnet styring, budsjett, driftsinntekter og en rekke andre temaer. Under andre inntekter (tilskudd og refusjoner mv.) på økonominett finner vi følgende innhold:

ANDRE INNTEKTER (TILSKUDD, REFUSJONER M.V.)

Her er du nå: [Driftsinntekter](#) >> [Andre inntekter \(tilskudd, refusjoner m.v.\)](#)

<div style="background-color: #ccc; padding: 2px; margin-bottom: 5px;">• INNHOLD</div> <p>Innbetalinger</p> <p>Tilskudd: Inkluderende arbeidsliv (IA) Bosetting av personer med funksjonshemming (Oppdatert 2013)</p> <p>Refusjon: Praksisutgifter skoler/barnehager Praksisplasser Helse og omsorg Refusjonskrav NAV - arbeidsrettet tiltak</p> <p>Diverse: Eksternt finansierte driftsprosjekter Gaver</p> <div style="background-color: #ccc; padding: 2px; margin-top: 5px;">• SKJEMA OG OVERSIKTER</div> <p> Veiledning refusjon HIB skoler Refusjonsskjema HIB vår/høst skoler Refusjonsskjema HIB vår/høst barnehager Prosjektmal</p> <div style="background-color: #ccc; padding: 2px; margin-top: 5px;">• KORTE VEILEDNINGER</div>	<div style="background-color: #ccc; padding: 2px; margin-bottom: 5px;">• OFTE STILTE SPØRSMÅL</div> <p>Kan jeg lage salqordre når jeg har søkt om tilskudd?</p> <div style="background-color: #ccc; padding: 2px; margin-top: 5px;">• RAPPORTER</div> <div style="background-color: #ccc; padding: 2px; margin-top: 5px;">• LENKER</div> <p>Internt regelverk: <ul style="list-style-type: none"> • Bundne driftsfond <p>Interne fagkilder: <ul style="list-style-type: none"> • HR-nett <p>Eksterne fagkilder: <ul style="list-style-type: none"> • NAV: Inkluderende arbeidsliv • Høgskolen i Bergen: Praksisplass • NAV: Arbeidsrettet tiltak <div style="background-color: #ccc; padding: 2px; margin-top: 5px;">• SISTE OPPDATERINGER</div> <p>Endret eksisterende innhold 2014: <ul style="list-style-type: none"> • Innbetalinger (27.08.2014) • Bosetting av personer med funksjonshemming </p></p></p></p>
---	--

ØKONOMIHÅNDBOKEN | Alt om økonomi på ett (nett)sted

Redaktør: Agresso kompetanseteam | Telefon 55 56 90 90
E-post: agresso.brugerstotte@bergen.kommune.no

Under «innhold» finner vi en del tilskudds- og refusjonsordninger som ikke har krav om særattestasjon. Under lenken «Eksternt finansierte driftsprosjekter» finnes det en mal for prosjektrengskaper som er gjeldende for hele kommunen. I forhold til særattestasjoner er det kun denne som er aktuell.

Det fremkommer her at prosjektrengskap utarbeides i samsvar med utskrift fra Agresso og at det skal benyttes mal for regnskapsoppstilling (skjema fra prosjektrutinen som er utarbeidet av Byrådsavdeling for helse og omsorg, eller obligatorisk mal fra tilskuddsyter). Etter rutine for eksternt finansierte driftsprosjekter skal byrådsavdelingen videresende regnskapsoppstillingen inkludert agressorapporter til revisor for attestasjon. Administrasjonen oversender revisorattestert regnskap til tilskuddsyter sammen med revisoruttalelse. Disse rutineene er vist i vedlegget til rapporten.

BDO har også innhentet opplysninger fra byrådsavdelingene om bl.a. hvordan praksis og hvilke kontroller som er etablert for de ulike overføringsinntektene i forhold til fullstendighet og gyldighet.

4.3.1. Nærmere om prosjektrengskaper

I følge økonomihåndboken er det leders (resultatenhetsleders) ansvar å sørge for at bl.a. enhetens inntekter føres korrekt i regnskapet. Gjennom budsjettoppfølgingen skal avvik følges opp og korrigeret prognose rapporteres til kommunens ledelse. Kommunen må ha rutiner som sikrer at den har oversikt over ulike tilskudd

og refusjonskrav er berettiget, at midlene er brukt som forutsatt og at tilsagnet/refusjonskravet blir innbetalt til kommunen.

BDO har ikke mottatt informasjon som tilsier at kommunen har et helhetlig system som sikrer at relevante tilskudds- og refusjonsordninger blir registrert og vurdert om de er aktuelle å søke på.

Byrådsavdelingene har ulike systemer for å sikre fullstendighet når det er søkt om eller det er gitt godkjenning om å søke om midler. Nedenfor fremkommer opplysninger om innhentet praksis fra byrådsavdelingene:

Byrådsavdeling	Forkortelse	Vurdering søknad tilskudd/refusjon	Godkjenning søknad	Rutine prosjekt
Byrådsavd. for barnehage og skole	BBS	Mottar hvert år skriv fra statlige myndigheter om mulige midler det kan søkes på	Seksjonssjef for større tilskudd, mindre tilskudd hos res.enhets leder (eks ref. krav læreinstusjon)	Følger ikke øk.håndbok for statlige prosjekt og «ikke lovpålagte prosjekter». Ikke fremlagt for revisor noen samlet oversikt over disse søknadene, hvem som sender krav/søknad og hvem som mottar tilsagnene. Egen oppfølgingsrutine under etablering. Refusjonskrav fra lærerinstusjoner følger øk.håndbok
Byrådsavd. for yutvikling, klima og miljø	BBKM	Mangler opplysninger, ikke etablert skriftlig system	Mangler opplysninger, økonomiansvarlig blir orientert	Følger ikke øk.håndboken for alle prosjekter
Byrådsavd. for finans, eiendom og eierskap	BFEE	Ikke etablert skriftlig system	Finansseksjonen for rentekompensasjon	Rentekompensasjon, tilskuddene følges opp via Escali
Byrådsavd. for helse og omsorg	BHO	Det lages ikke oversikt ved BHO som har til hensikt å kartlegge alle tilskuddsordninger som er aktuelle for byrådsavdelingen	Seksjonssjef for større tilskudd, mindre tilskudd hos res.enhets leder	Følger i all hovedsak øk.håndboken.
Byrådsavd. for kultur, næring, idrett og kirke	BKNI	Mangler opplysninger, ikke etablert skriftlig system	Økonomiansvar er delegert til resultatenshetsleder/seksjonsleder	Følger ikke alltid øk.håndbok. Egen generell oppfølgingsrutine av driftsinntekter over et angitt beløp. Ikke fremlagt for revisor noen samlet oversikt over disse søknadene, hvem som sender krav/søknad og hvem som mottar tilsagnet,
Byrådsavd. for sosial, bolig og områdesatsing	BSBO	Byrådsavdelingen lager for hvert regnskapsår en oversikt over alle aktuelle tilskudd som det søkes om via byrådsavdelingen.	Søknader om tilskudd utarbeides av etat eller ansvarlig rådgiver ved byrådsavdelingen	Følger i all hovedsak øk.håndbok.
Byrådsleders avdeling	BLED	Mangler opplysninger, ikke etablert skriftlig system	Tilskuddsordninger er mest aktuell ved Bergen brannvesen, og søknad om tilskudd følges opp av resultatensheten.	Med unntak av brannvesenet - lite aktuelt

Vårt inntrykk er at det i liten grad fokuseres på fullstendighet av inntekter på de ulike prosjekttilskuddene. Kun én byrådsavdeling har bekreftet at de lager oversikt over alle tilskuddsordninger det kan søkes om.

Kommunen har fokus på at prosjektene skal være godkjent internt før det sendes søknad om tilskudd. Rutiner for oppfølging av søknad, tilsagn, regnskapsføring mm er vist i økonomihåndboken. Oversikten i tabellen over viser variasjoner i dette oppfølgingsarbeidet, samt at ikke alle enheter følger økonomihåndboken.

Det er ikke utarbeidet risikoanalyse som viser hvordan risikoer identifiseres, kartlegges og vurderes i forhold til sannsynlighet og konsekvens. Det er etablert kontrolltiltak som er risikoreducerende, men det er ikke dokumentert sammenheng mellom kontrolltiltak og risiko.

Kommunens rutiner er i mange tilfeller relevante skriftlige prosessbeskrivelser, men har mangler når det gjelder å identifisere nøkkelkontroller og at det ikke stilles krav til kvalitetssikring. I en del tilfeller er det også manglende arbeidsdeling i rutinene. Det er ikke noen helhetlig etablering av kontrolltiltak på overføringsområdet i kommunen, noe som også vil være vanskelig sett i relasjon til de ulike tilskudds- og refusjonsordningene. Gjennomgangen av prosjekter og særattestasjoner i kommunen viser at det er ulikheter innenfor byrådsavdelingene og mellom byrådsavdelingene. Konsekvensen kan være økt risiko for feilrapportering.

Etablerte kontroller bygger på å kontrollere at inntekten fra refusjonskravet og tilsagnet er gyldig og korrekt beregnet. Gyldighet og fullstendighet henger sammen da f.eks. utgiftene i prosjektet må være refusjonsberettiget for å motta tilskuddet.

Statlige og andre offentlige myndigheter har pålagt helse- og sosialområdet betydelig mer særattestasjoner enn andre sektorer i kommunen. Enheter som følger rutinen for prosjektregnskap for BHO (og BSBO) har etablert bedre kontrolltiltak enn de som ikke følger rutinen.

Budsjett- og prognosearbeidet synes å være et hensiktsmessig kontrolltiltak, spesielt på større overføringsinntekter der budsjett og regnskap bør være samsvarende og at eventuelle avvik er avklart.

Økonomihåndboken viser at det er etablert retningslinjer og rutiner for en del typer overføringsinntekter. I tillegg er det utarbeidet rundskriv, notater etc. som skal sikre korrekt rapportering. Det er varierende grad av oppfølging av at byrådsavdelingene og resultatene faktisk etterlever disse retningslinjene.

4.3.2. Øvrige særattestasjoner

Type refusjon/tilskudd	Fullstendighet	Gyldighet
Kompensasjon merverdiavgift	Kontroller lokalt og sentralt	Kontroller lokalt og sentralt
Spillemiddelregnskap	Kontroll med søknader og tilsagn	Kontroller med at anlegg er i tråd med søknad og at det kun er refusjonsberettigete utgifter med i spillemiddelregnskapet
Enslige mindreårige flyktninger	Delegert en resultatenehet, ikke redegjort klart vedr fullstendighet	Kontroll i forhold til refusjonsberettigete utgifter, mangelfull kvalitetssikring før oversendelse til revisor
Ressurskrevende brukere	Kontroller lokalt og sentralt, gjennomgang av enkeltvedtak, vurdere ressursbruk mot innslagspunkt	Kontroller at kun refusjonsberettigete utgifter er med i refusjonsgrunnlaget
Telling antall psykisk utviklingshemmede	Kontroller om at det er gjeldende vedtak på alle som har diagnose og kan tenkes å ha tjenester pr. 1.1..	Kontroller at det kun er personer som tilfredsstiller kravene i rundskriv som er med i refusjonsgrunnlaget
EU-prosjekter	Ikke mottatt dokumentasjon på hvordan fullstendighet sikres	Kontroller at refusjonsberettigete poster i rapporteringen er i tråd med aktuelle bestemmelser
Interkommunalt utvalg mot akutt forurensning	Mangler opplysninger	Kontroller om at det regnskapsføres på korrekt ansvarssted i kommunens regnskap

Kompensasjon av merverdiavgift

Det er under økonominett laget et temaskriv om merverdi og merverdiavgiftskompensasjon som viser relevante regler på området som forventes å være kjent av bilagsforbereder og fakturagodkjenner. LRS og regnskapskonsern har i tillegg et eget kontrollopplegg før oppgaven signeres i Altinn.

Rådgiver ved regnskapskonsern foretar avsluttende kontroller og legger tallene inn i Altinn og gir melding om at det er klart for signering. Person med tildelt signaturrett i kommunen signerer oppgaven i altinn og melder fra at det er klart for revisors endelige kontroll. Revisors attestasjon på dette området dekker gyldighet av kompensasjonsberettiget beløp. Revisor attesterer ikke fullstendigheten av disse beløpene.

Spillemiddelregnskap

Vi har ikke mottatt dokumentasjon fra byrådsavdelingen BKNI på at aktiviteten rundt spillemiddelregnskap følger en skriftlig rutine.

Det er kontroller hos tilskuddsgiver og kommunen som skal sikre at alle søknader og tilsagn følges opp. Kommunens revisor mottar spillemiddelregnskapene etter at de har vært gjennomgått av kontorsjef fra idrettsseksjonen, BKNI. Noen av prosjektene er generert fra Idrett, andre prosjekter er i utgangspunktet utarbeidet andre steder i kommunen, f.eks. Grønn Etat, Etat for utbygging, Etat for eiendom og enkelte grunnskoler. I tillegg er det spillemiddelregnskaper som er utarbeidet av andre utenfor kommunen, f.eks. private og fylkeskommunale anlegg hvor det er gitt tilsagn om spillemidler og krav om at kommunens revisor gjennomgår regnskapene. For de private anleggene er det fra og med 2010 også en attestasjon av momskompensasjonsberettigete utgifter i tillegg til attestasjonen av spillemiddelregnskapene.

Enslige, mindreårige asylsøkere og flyktninger

Byrådsavdelingen helse og omsorg (BHO) har ikke beskrevet kontroll og risikoforhold vedrørende denne tilskuddsordningen i sin tilbakemelding til revisor. Ansvar for refusjonskrav og prosjekter følger de ordinære budsjettfullmaktene, dvs. en resultatenhetsleder har ansvar for refusjonskrav som er aktuelle for enheten (eksempelvis refusjonskravene i barneverntjenestene).

Ressurskrevende brukere

De faste overføringsinntekter budsjetteres og følges opp sentralt i BHO. Dette gjelder bl.a. toppfinansiering av ressurskrevende tjenester. For ressurskrevende brukere har byrådsavdelingen etablert et omfattende opplegg som ligger til grunn for rapporteringen. Dette medfører at etatene/resultatenhetene gjennomgår at alle enkeltvedtakene er gyldige for alle brukere som tenkes å falle inn under ordningen. Det gjøres beregninger knyttet til de faktiske kostnader knyttet til hver enkelt bruker for å se om de kommer over terskelverdien for tilskudd vedr toppfinansieringen av ressurskrevende brukere. Opplegget inkluderer også psykiatritjenesten som nå er underlagt BSBO. Det er utpekt en kontaktperson av byrådsavdeling helse og omsorg.

Telling antall psykisk utviklingshemmede

Byrådsavdelingen (BHO) har ikke beskrevet kontroll og risikoforhold om denne tilskuddsordningen i sin tilbakemelding til oss. De faste overføringsinntektene budsjetteres og følges opp sentralt i byrådsavdelingen. Dette gjelder bl.a., telling av psykisk utviklingshemmede. BHO har ikke beskrevet kontroll og risikoforhold om denne tellingen i sin tilbakemelding til revisor. Det er utpekt en kontaktperson av byrådsavdelingen.

4.3.3. Overføringsinntekter uten krav om særattestasjon

Kommunen mottar også tilskudd og refusjoner fra offentlige myndigheter hvor det ikke er krav om særattestasjon fra revisor. Nedenfor har vi beskrevet praksis fra byrådsavdelingene for de største tilskudds- og refusjonsordningene:

Integreringstilskudd IMDI, ca. 300 MNOK(2014)

Vi har innhentet skriftlige rutiner fra kommunen som skal sikre fullstendige og gyldige tilskudd. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet har utarbeidet rundskriv nr. 1/15 om regler for tildeling av integreringstilskudd til landets kommuner. Grunnlaget for integreringstilskuddet ligger påbyrådsavdelingen BSBO, men det er byrådsavdelingen BFEE som får inntekten på sitt ansvarssted.

Bostøtte boligavdelingen, ca. 92 MNOK(2014)

Vi har ikke mottatt dokumentasjon fra byrådsavdelingen BSBO på at aktiviteten rundt bostøtten følger en skriftlig rutine. Den statlige bostøtten mottas månedlig (12 ganger pr år) fra Husbanken. All saksbehandling av bostøtte skjer i Husbankens bostøttesystem og alle kommuner er tilknyttet systemet. Bostøtten er forskuttert som kommunal bostøtte til beboere i kommunale utleieboliger

Statstilskudd Nygård skole fra IMDI, ca. 60 MNOK(2014)

Vi har ikke mottatt dokumentasjon fra byrådsavdelingen BBS på at aktiviteten rundt tilskuddet følger en detaljert skriftlig rutine. Vi har mottatt en oversikt/årshjul for økonomi og tilskudd som viser følgende overskrifter lagt inn i en tabellform: periode/frist, aktivitet, ansvar, mottaker og sign/status som er fylt ut. Tilskuddet som Nygård skole mottar, gjelder for personer som har rett og plikt, eller bare rett, til opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven, og som har fått første oppholds- og arbeidstillatelse som danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse etter 1. januar 2012 (for 2014). Det foreligger ikke en totalavstemming av inntekten som viser elev multiplisert med sats som gir bokført inntekt. Søknad om tilskudd gjøres samlet 1 gang i året for bosatte i år 2 og 3, og kvartalsvis for bosatte i mottak/år 1. Søknad gjennomføres på IMDIs sider, og kommunen mottar en bekreftelse på at søknad er mottatt. Utbetaling skjer etter hvert som søknader er gjennomgått og godkjent. Det kan da forekomme små avvik mellom omsøkt beløp og overført beløp - det "normale" er likevel at det er samsvar mellom beløpene. Fra 2015 skal kommunene ikke lenger behøve søke tilskudd - disse vil bli utbetalt automatisk i IMDInett på bakgrunn av opplysninger fra Nasjonalt introduksjonsregister (NIR).

Div. tilskudd Legevakten, ca. 80 MNOK (2014)

Byrådsavdelingen (BHO) viser til generell delegasjon til resultatenheten, Bergen Legevakt (BL). Det er ikke fremlagt skriftlige rutiner for aktiviteten rundt enhetens inntektskilder. Vi har mottatt en beskrivelse av de største overføringsinntektene som i hovedsak består av følgende:

1. **Trygderefusjon konsultasjoner:** Denne gjelder ulike refusjonstyper. Den største av disse er knyttet til innsatsstyrt finansiering fra Helse Vest, hvor det på bakgrunn av estimerte DRG- poeng utbetales akonto månedlig til BL. Det gjøres en avregning av faktisk produksjon i slutten av året etter (ikke gjort for 2014 på rapporteringstidspunktet).
2. **Allmennlegevakt:** Bergen Legevakt har allmennlegevakt utenom ordinær åpningstid (åpent kveldstid, natt, helg og høytid). Leger som deltar i Allm. legevakten er selvstendig næringsdrivende (Vaktlege) og bruker Normaltariffen. Bergen legevakt tar inn egenandeler og refusjoner på vegne av vaktlegene og sender oppgjørene til HELFO. BL betaler det ut igjen til den enkelte vaktlege, dvs. at dette ikke skal gi noe overskudd for BL.
3. **Utgiftsdeling med Helse Bergen.** Driften av skadepoliklinikken og psykiatrisk legevakt er basert på en avtale mellom Helse Bergen HF og Bergen kommune, der partene dekker halvparten av netto driftsutgifter.

Refusjon gjesteelever skole og barnehage fra andre kommuner ca. 45-50 MNOK (2014)

Det inngås i følge byrådsavdeling for barnehage og skole avtaler med kommuner og fylkeskommunen. Avtalene følges opp gjennom året i forbindelse med prognosearbeidet. Når det gjelder «gjesteelever», har Seksjon skole utarbeidet en oversikt over alle avtalene som inngås med kommuner og fylkeskommunen. Her er alle avtalene spesifisert pr. kommune det er inngått avtale med og hver avtale er igjen brutt ned på enkeltelever med sum pr. elev. Kommunene faktureres to ganger i året, vår og høst. Det inngås nye avtaler hvert år (skoleåret).

Økonomiseksjonen sender krav til andre kommuner for «gjestebarner». Kravene bygger på oppgave fra Seksjon barnehages fagsystem. Før kravene sendes, gjennomføres en «adressecjekk» mot Folkeregisteret. Kravene utgjør 22,6 MNOK Nygård skole og Syns- og audiopedagogisk senter inngår egne avtaler som de selv følger opp.

Andre overføringsinntekter

Noen av disse overføringsinntektene kan falle inn under kategorien prosjektrengskap og burde vært ført slik økonomihåndboken tilsier for eksternt finansierte driftsprosjekter. Det er også beskrevet rutiner for andre tilskudds- og refusjonsordninger i økonomihåndboken. Ikke alle tilskudds- og refusjonsordninger er tatt med i økonomihåndboken

4.3.4. Dokumentasjon av refusjonskravet/prosjektrengskapet

Mal for prosjektrengskaper følges i det alt vesentlige kun av BHO og BSBO. Dette gjelder både prosjekter som er underlagt særattestasjon og prosjekter der dette ikke er påkrevd. BDO har i nummerert brev nr. 5 av 6. mai 2015 som ble avgitt i forbindelse med avslutning av revisjonen påpekt bl.a. følgende:

«Minimumskrav til attestasjonsgrunnlaget

Materiale vi mottar må ha følgende egenskaper:

- *Det må være sammenheng mellom grunnlaget for det som skal attesteres og underliggende regnskapsregistrering.*
- *Det må benyttes unike ansvarsnummer og prosjektnummer som identifiserer transaksjonene som er gjenstand for attestasjon (spesielt tippemiddelregnskap og statstilskudd/prosjektmidler).*
- *Der det er aktuelt, vedlegges relevante tilsagnsbrev som ligger til grunn for attestasjonen (spesielt tippemiddelregnskap og statstilskudd/prosjektmidler).*
- *Det må foreligge dokumentasjon av periodiseringer av prosjekter som strekker seg over flere år for å unngå dobbelrapportering i prosjektrengskapet.*

Kvalitetssikring før innsendelse til revisjon

Vi opplever i mange tilfeller at de forventede minimumskravene til attestasjonsgrunnlaget ikke er til stede. I mange av tilfellene, ser det ut til at det ikke er tilstrekkelig kvalitetssikring av grunnlaget før innsendelse til oss.»

I tilsvaret til nummerert brev nr. 5 skriver finansbyråden at de er enige i minimumskravene og mener at gjeldende rutiner og rundskriv dekker dette. Når det gjelder kvalitetssikring skrives det i samme brev at det er blitt tatt inn som en «revisjon» av rutinen «eksternt finansierte driftsprosjekter» en presisering om at det skal signeres for kvalitetssikring.

4.4. Forhold avdekket ved revisjonsarbeidet og ved denne rapporteringen

4.4.1. Rapportering fra revisors særattestasjon

Prosjekter:

Revisor kan avdekke feil og mangler. Disse feilene og manglene blir i de fleste tilfellene rettet opp før revisor avgir sin uttalelse. Det blir da ikke gitt noen avviksrapportering i uttalelsen/beretningen. Eventuelle ikke-korrigerende feil og mangler blir tatt med i uttalelsen/beretningen.

For byrådsavdelingene BHO og BSBO føres de fleste prosjektrengskapene og regnskapsoppstillingene på et unikt prosjektnummer, noen har et unikt ansvarsted. I noen få tilfeller er tilsagn gitt til like prosjekt (samme prosjektnavn), men tilskuddsmidlene/prosjektet er delt mellom de to byrådsavdelingene. Revisor mottar også prosjekter til revisjon hvor tilskuddet er gitt tidligere år og hvor særattestasjonen gjelder bruken av restbevilgning (bundet fond). Revisor mottar regnskapene fra disse byrådsavdelingene via fast kontaktperson.

Prosjektrengskapene fra de andre byrådsavdelingene mottas ofte direkte uten noen kvalitetssikring fra byrådsavdelingene. Det er i svært varierende grad etterlevelse av rutinebeskrivelsene av «eksternt finansierte driftsprosjekter». Kvaliteteten på disse prosjektrengskapene er generelt mindre tilfredsstillende enn prosjekter som mottas fra byrådsavdelingene BHO og BSBO.

Kompensasjon av merverdiavgift

Det er ikke rapportert om avvik i momskompensasjonsoppgaven i 2014 i revisors beretninger.

Spillemiddelregnskap

Det har vært tilfeller der tilsagn om tilskudd gis ulike anlegg (prosjekter), men at kommunen kun har opprettet ett prosjektrengskap i Agresso hvor de ulike anleggene blir registrert samlet. Dette gir utfordringer for administrasjonen når det skal avgis regnskap for hvert anlegg. I 2014 ble det gjort et betydelig arbeid for å komme ajour med attestasjonene. Noen av regnskapene som ble avlagt var flere år gamle og det var store mangler i dokumentasjonen. Det meste av inntektsføringen er gjort i tidligere år på bakgrunn av tilsagn.

Enslige, mindreårige asylsøkere og flyktninger

Kravet utarbeides ved resultatenheter og blir ikke kvalitetssikret av andre ved enheten eller fagbyrådsavdeling før oversendelse til BDO. Manglende kvalitetssikring medfører at grunnlaget for attestasjonen er dårligere og revisor må bruke mer tid på denne oppgaven for at revisjonsuttalelsen skal være uten merknader.

Ressurskrevende brukere

Det er ikke rapportert om avvik i rapporteringen av ressurskrevende brukere i 2014 i revisors uttalelse. Det ble i arbeidet med 2014-tallene gjort en etterrapportering av en bruker som skulle vært med i 2013.

Vi har sett på utviklingen de siste 3 årene og sammenlignet Bergen kommune med andre større kommuner. Denne analysen viser økning i antall og refusjonsgrunnlag, men gir ikke indikasjoner på vesentlige feil i regnskapet.

Utvikling siden 2012

Ytt år	Antall personer med toppfinansiering	Utvikl i % personer 2012 = 100	Refusjonsbeløp (tusen kr)	Utvikl i % ref beløp 2012= 100
2012	299	100	250 587	100
2013	323	108,03	272 180	108,62
2014	343	114,72	310 933	124,08

Tabellen over viser nesten 15 % økning i antall brukere og en vekst på refusjonsberettiget beløp på over 24 % for samme periode som inngår i refusjonsordningen. Veksten i beløp henger også sammen med økningen i grunnlaget for refusjon. Regelverket er uendret i perioden med unntak av beløpene knyttet til innslagspunkt for toppfinansieringen og fratrekk for rammetilskuddet for psykisk utviklingshemmede. Ved revisors særattestasjon er det ikke gjort kontroller utover det som framkommer i rundskrivet fra Helsedirektoratet. I årsregnskapene til Stavanger, Trondheim og Bærum kommune omtales det en inntekt på hhv 145 MNOK (s44 i årsrapport), 200 MNOK (anordnet inntekt) og 159,3 MNOK (fordring i balansen) for ressurskrevende brukere.

Telling antall psykisk utviklingshemmede

Det er ikke rapportert om avvik i rapporteringen av tellingen av antall psykisk utviklingshemmede pr 1.1.2015 i revisors uttalelse. Vi har kommentert i vår revisjonsuttalelse pr 1.1.2015 at diagnosene er ulike i form og omfang, samt er signert av ulike yrkesgrupper. Noen av rapportene vedrørende diagnose var ikke med håndskrevet eller synlig digital signatur.

Utvikling siden 1.1.13

Tidspunkt	1.1.13 = 100	Antall
01.01.2013	100	904
01.01.2014	103,65	937
01.01.2015	105,86	957

Tabellen viser en økning på i underkant av 6 % for perioden av antall psykisk utviklingshemmede som har gyldige vedtak pr. 1.1. og er over 16 år i perioden. Analysen viser økning i antall, men gir ikke indikasjoner på vesentlige feil i rapporteringen.

4.4.2. Tilskudd og refusjoner hvor det ikke kreves særattestasjon fra revisor

Vi har innhentet dokumentasjon og gjort egne kontroller/undersøkelser vedrørende de største av disse overføringsinntektene

Integreringstilskudd fra IMDI

Vi har kontrollert en terminutbetaling Q1 År 2-5 og terminutbetaling Q1 SEMI (særskilt tilskudd enslige mindreårige) og et krav nr. 4 År1-2015. Kontrollen viser at det er benyttet satser fra rundskriv 1/2015 fra IMDI og at sats multiplisert med antall personer stemmer med tilsagnsbeløp. Vi har kontrollert at krav fra kommunen for År 1 krav inneholder korrekt sats og at vilkår om oppholdstillatelse er til stede for 5 personer for en måned. Det ble ikke avdekket avvik. Vi har ikke kontrollert år 2-5 år og terminutbetaling for enslige mindreårige, da det forventes at rutiner lokalt og samkjøring av data hos IMDI vil kunne redusere risikoen for feil.

Bostøtte boligavdelingen

Vi har for et begrenset utvalg personer kontrollert at personer som er med i grunnlaget det søkes statlig bostøtte for har et gyldig vedtak om kommunal bostøtte, beregningene er i tråd med retningslinjene, samt at det er avstemming mellom søknad og utbetalt bostøtte for den aktuelle måneden. Det ble ikke avdekket noen avvik under denne kontrollen. Vi har i denne sammenheng ikke kontrollert om forutsetningene for vedtaket (f.eks. opplysninger om inntekter, antall personer i husstanden etc.) er korrekte.

Statstilskudd Nygård skole fra IMDI

Vi har kontrollert at personer oppgitt i NGYSYS (Nygård skoles IT-system) er med i IMDIs grunnlag for refusjon og at det er utbetalt til BK for disse. Vi har kontrollert at det er benyttet satser fra gjeldende rundskriv. Refusjonsgrunnlaget kunne ikke avstemmes for de ulike tilskuddstypene fra IMDI i 2015. Det er en differanse

mellom Nygård skoles grunnlag og godkjente tall hos IMDI som er oppgitt å være rundt 1 MNOK som står uavklart pr. 20.10.2015. Kommunen ved Nygård skole arbeider med å få identifisert og avklart differansene.

På grunn av manglende totalavstemming av Nygård skole har vi forsøkt å sammenligne tallene på voksenopplæringen for hhv kommunene Bergen, Trondheim og Stavanger. Med bakgrunn i de innhentete regnskapstallene fra de ulike kommunene finner vi følgende sammenligningstall på KOSTRA-funksjon 213.

213 Voksenopplæring

Artsgrp	Tekst	Bergen	Trondheim	Stavanger
70	Refusjoner fra staten	61 288 772,00	38 765 696,00	32 166 040,00
70	%-vis ift. Bergen kommune = 100	100,00	63,25	52,48
	Folketall (2014K4)	274 379	184 604	131 982
	%-vis ift. Bergen kommune = 100	100,00	67,28	48,10
	Tilskudd per innbygger	224	210	244

Behovene vil variere fra kommune til kommune, slik at folketallet i den enkelte kommune alene ikke kan benyttes som kriterium til å sammenligne bruken av midler på voksenopplæring. Folketallet kan likevel være en grov indikasjon om det er vesentlige feil i årsregnskapet. Tallene viser at Stavanger kommune har forholdsmessig høyere inntekt enn Bergen kommune og Trondheim kommune mht. tilskudd fra staten til Voksenopplæringen. Bergen kommune har forholdsmessig høyere inntekt enn Trondheim kommune. Tallene i tabellen over gir ikke indikasjon på at Bergen kommunes tall for voksenopplæring er vesentlig feil.

Det tas forbehold på at tallene i tabellen er regnskapsført på rett art og funksjon i de ulike kommunene.

Tilskudd og refusjoner Bergen legevakt

Justert akontobeløp for 2014 fra Helse Vest benyttes i årsregnskapet for 2014. Vi har kontrollert at akontobeløpet er ført månedlig (12 ganger) og at det er gjort en avsetning om forventet merinntekt i regnskapet på art 170040 hos Bergen Legevakt (BL). Inntektene fra ISF blir inntektsført ved mottak av tilsagn/midlene. Det var ikke gjort noen avregning på kontrolltidspunktet for 2014. Vi har kontrollert at egenandeler og trygderefusjon for allmennlegene utgjør MNOK 19,6 og tjenestekjøp andre utgjør MNOK 18,8 (des. 2013-nov 2014) for ansvarssted 037340 for disse kontoene. På grunn av periodisering kan det være noe mindre avvik ved årets slutt. Det gjøres en avregning av utgiftsdelingen vedr skadepoliklinikken og psykiatrisk legevakt i årsavslutningen 2014 og kommunen fakturerer Helse Bergen dette. Vi har kontrollert at denne avregningen ble fakturert Helse Bergen i 2015. Våre kontroller av tilskudds og refusjonsordningene på legevakten tilsier ikke at vi må gjøre ytterligere handlinger.

Refusjon gjesteelever skole og barnehage fra andre kommuner

Vi har kontrollert at BBS har dokumentert at de har kontroll med inntekten for gjesteelevne på barnehagene da det er sammenheng mellom grunnlag for fakturering og regnskapsført inntekt. Inntekten for gjesteelever i barnehager utgjør ca. 22,6 MNOK.

Det er ikke tilsvarende avstemming for det som gjelder skole og som kan etterprøves av revisor. Byrådsavdelingen har etter vår henvendelse om totalavstemming foretatt en gjennomgang av det som er gjort for å dokumentere avstemmingsdifferansene på gjesteelever mellom Agresso og et oppfølgingsark de har i Excel. De konstaterer at det ikke er revidérbart. Så langt BBS kan se, er det Agresso som representerer

virkeligheten, ettersom endringer i avtalene ikke har blitt tilstrekkelig reflekter i oppfølgingsarket. Det konkluderes med at det er konstatert et avvik på 3 MNOK på gjesteelever som ikke er forklart på en tilfredsstillende måte. Vi får opplyst av BBS at det vil gjøres en avstemming av inngåtte avtaler og utfakturering for 2015, slik at evt. korreksjoner både i Agresso og oppfølgingsarket kommer til uttrykk før regnskapet for 2015 avsluttes.

4.4.3. Ytterligere kontrollhandlinger

I revisjonen av 2014 ble det ikke avdekket forhold ved overføringsinntektene som tilsa at det var vesentlige feil og mangler i årsregnskapet. Vi har ved denne kontrollen innhentet mellomværende med to store tilskuddsgivere til Bergen Kommune, Helsedirektoratet og Fylkesmannen i Hordaland, for perioden jan 2014 til september 2015. Kontrollen viste at det er betalt inn til samme bankkonto i Bergen kommune og at innbetalingene og regnskapsføringen var registrert i regnskapet til Bergen kommune. Det var derfor ingen avvik ved denne kontrollen.

Vedlegg

Overføringsinntektene er etter bilagsart fordelt slik:

BA	BA(T)	Driftsregnskapet 2014	Inv.regnskap 2014	Antall drift	Antall inv
AK	Manuell kundefaktura/kreditfaktura	-13 870 069 723,38	-23 578 898,00	2092	8
BE	BOEI hovedboksføring fra fil	-558 777,20		267	0
BF	Bilutgifter kostfordeling (fra Leaseplan)	-2 539 635,41		14419	0
BK	Fordeling strøm (BKK)	1 683 185,38	14 937,34	460	13
BO	BoInfo hovedboksføring fra fil	-6 922 721,10		134	0
DA	Fordeling datalinjer/sambandsnr	-3 123 979,86	-81 220,84	4364	148
FE	Bokførte elektroniske leverandørfakturaer	-107 131 597,71	-36 659 664,64	63267	4948
FF	Bokførte autogodkjente fakturaer	-26 607 140,87	-10 951,47	12318	19
FG	Bokførte skannede leverandørfakturaer	-201 406 163,45	-195 969 038,15	78992	14845
FG		-47,80		2	0
FI	Bokførte skannede innkjøpsfakturaer	-3 416 068,71	-24 218,07	14909	76
F2	Elektroniske leverandørfakturaer	-178,71		2	0
F4	Manuell lev.faktura/postering via lev.reskontro	-9 959,09	61 937,58	135	22
F6	Innkjøpsfaktura, direktebokføring	-2 461,50		2	0
F7	Bokførte elektroniske innkjøpsfakturaer	-13 083 265,61	-59 908,15	60382	91
GL	Hovedboksbilag generelt	88 331 160,16	-51 369 784,53	5297	1530
HK	EBF- omkontering fra Portico Estate	-12 373 777,11		9001	0
HS	Hovedboksbilag sosialkontor-SOCIO	-12 943 285,91		354	0
MI	Manuell postering via kundereskontro	-978 409,28		430	0
MK	Fra Kemner-manuell innbetaling	-77 815,00		13	0
NK	Korrigeringer lønnstransaksjoner	-33 501,15	8,67	13	4
NR	Agresso HR refusjoner	-481 051 929,51		86630	0
NS	Korrigeringer refusjoner (sykep. m.m.)	184 222,43		9	0
O1	Internordrebaserte internfakturatransaksjoner	-6 967 548,93	-55 000,00	129	2
PK	Fordeling print og kopi Xerox	-3 075 437,26		6761	0
RR	Reversering bilag	739 070,04	-1 760 683,86	1307	70
RS	Årsavslutningsbilag-regnskapsstab	-68 656 638,50	4 113 774,21	124	182
S1	Fakturering salgsordre/faktura	-227 479 229,82	-43 463 543,78	2470	18
S3	Kommunale gebyrer	-210 318 702,94		12469	0
S7	Fakturering abonnement	-14 290 744,03		6650	0
TF	Fordeling Telefakt	-941 048,53	-241,67	13425	46
TM	Fordeling mobiltelefon	-467 710,78	-1 290,57	8978	28
WB	WEB-bilag	58 952 423,90	-19 626 364,66	25198	5687
		-15 124 637 437,24	-368 470 150,59	431003	27737

Driftsregnskapet 2014 fordelt på artsgruppe viser

Artsgrp	Artsgrp(T)	Årsregnskap 2014	Oppr. Budsjett	Justert budsjett
70	Refusjoner fra staten	-876 577 577	-744 155 810	-754 303 258
71	Sykelønsrefusjon	-483 550 030	-174 454 124	-176 731 719
72	Refusjon mva	-369 651 280	-98 872 494	-99 343 089
75	Refusjon fra fylkeskommuner/kommuner	-111 332 829	-86 783 035	-89 985 035
77	Refusjon fra andre (private)	-53 353 521	-20 823 570	-32 988 370
79	Internsalg	-	-600 000	-600 000
80	Rammetilskudd	-5 030 299 922	-4 887 810 766	-5 020 137 766
81	Andre statlige overføringer	-413 683 462	-406 454 462	-408 705 000
83	Andre overf. fra fylkeskomm/komm	-3 877 379	-220 900	-220 900
84	Skatt på inntekt og formue	-7 561 585 741	-7 859 943 226	-7 612 319 226
85	Eiendomsskatt	-210 318 703	-204 000 000	-210 215 000
88	Andre overføringer	-10 406 993	-4 285 939	-5 447 939
Sum	Sum overføringsinntekter	-15 124 637 437	-14 488 404 326	-14 410 997 302

Investeringsregnskapet 2014 fordelt på artsgruppe viser

Artsgrp	Artsgrp(T)	Årsregnskap 2014	Oppr. Budsjett	Justert budsjett
70	Refusjoner fra staten	-33 315 399,00	-	-43 788 596,00
72	Refusjon mva	-248 098 701,55	-355 213 150,00	-311 044 419,69
75	Refusjon fra fylkeskommuner/kommuner	-16 200 000,00	-15 000 000,00	-17 400 000,00
77	Refusjon fra andre (private)	-21 061 329,99	-	-32 040 050,00
81	Andre statlige overføringer	-64 953 958,35	-88 122 000,00	-114 598 848,00
83	Andre overf. fra fylkeskomm/komm	-2 000 000,00	-	-
88	Andre overføringer	17 159 238,30	-	-9 904 633,00
Sum	Sum overføringsinntekter	-368 470 150,59	-458 335 150,00	-528 776 546,69

Uttrekk fra hhv drifts- og investeringsregnskapet viser hvordan regnskapsføring gjøres på de ulike bilagsartene. Tabellen i vedlegg viser at det er 458 740 transaksjonlinjer i Agresso på overføringsinntekter i 2014. Bilagsartene har egne bilagsserier i Agresso og gir indikasjon på hvilke arbeidsprosesser som påvirkes i regnskapsføringen. Når det gjelder prosjekter og særattestasjoner, vil dette være aktuelt på de fleste artsgrupper (se vedlegg) med unntak av art 71,79,84 og 85 i driftsregnskapet. Revisor særattestasjoner gjelder med unntak av mva-kompensasjon i all hovedsak driftsregnskapet.

De vesentligste inntektene i driftsregnskapet føres når tilsagnet er gitt eller at midlene er mottatt sammen med tilhørende dokumentasjon. Dette medfører at det ikke har vært noen forutgående prosess som med utgående fakturering fra kommunen. De vesentligste overføringsinntektene er Skatt og rammetilskudd som utgjør ca 12,6 milliarder kr. av sum driftsinntekter i driftsregnskapet.

Ved kompensasjon av merverdiavgift vil inntekten være knyttet prosessene til inngående faktura.

Momskompensasjon bokføres ved automatpostering og styres av mva-kode under bilagsregistreringen. Dette gjelder art 729 i både drifts- og investeringsregnskapet hvor en har en motpost i art 429 i drifts- og

investeringsregnskapet. Kompensasjonsberettiget beløp er summen av inntektsart 729 i terminperioden og tilsvarende beløp vises også som kortsiktig fordring i balansen.

Noen overføringsinntekter blir fakturert og følger rutine for utgående faktura (Eks. S1-bilag). Dette kan være fakturering på bakgrunn av salgsordre som f.eks. kan være refusjonsgrunnlaget. Rutinen ved Lønns- og regnskapscenteret vedr. «prosess utgående faktura» sikrer regnskapsføring, fakturering, purring, inndriving etc.

Fra driftsregnskapet for 2014 viser uttrekk av kombinasjonen art, ansvar og tjeneste innenfor overføringsinntektene følgende kombinasjoner med saldo over 10 MNOK i 2014

Art	Art(T)	Ansvar	Ansvar(T)	Tjeneste	Årsregnskap 2014	Særattestasjon
170010	Statstilskudd	035420	BHO Ressurskrevende brukere	25410	-267 905 000,00	Ja
170050	Statlige refusjoner bolig	052000	Boligavdelingen drift	28310	-91 745 244,00	Nei
170010	Statstilskudd	045400	Nygård skole	21340	-60 443 700,00	Nei
170040	Trygderefusjon konsultasjoner	037310	Bergen legevakt Sentrum	24110	-41 912 336,75	Nei
170070	Statlige refusjoner annet	252032	EMFO - Welhavensgate	25210	-28 841 531,00	Ja
170070	Statlige refusjoner annet	037310	Bergen legevakt Sentrum	24110	-23 173 596,17	Nei
175050	Refusjon fra kommuner	040940	BBS Øk. Ufordelte midler barnehage	20120	-22 563 806,00	Nei
170010	Statstilskudd	032100	BHO Barnevern sentrale midler	24410	-21 169 323,00	Delvis
170010	Statstilskudd	035000	BSBO Psykiatritiltak	23470	-19 645 948,00	Ja
170010	Statstilskudd	030560	Etat for psykisk helse og rustjenester	25410	-15 420 000,00	Ja
175050	Refusjon fra kommuner	045051	Gjesteelever andre kommuner	20220	-13 697 568,00	Nei
170040	Trygderefusjon konsultasjoner	037340	Bergen legevakt Vaktleger	24110	-12 225 561,10	Nei
177010	Refusjon fra andre	070230	Etat for utbyggingsavtaler	33210	-11 660 900,00	Nei
177010	Refusjon fra andre	900003	Fellesposter - bedrift	18080	-11 435 631,58	Nei
170070	Statlige refusjoner annet	252031	Bergenus barneverntjeneste, EM - tiltak	25210	-10 944 466,29	Ja
170010	Statstilskudd	851300	Fengselshelsetjenesten Bergen	24130	-10 115 986,00	Ja
170010	Statstilskudd	035420	BHO Ressurskrevende brukere	25310	-10 000 000,00	Ja

Eksternt finansierte driftsprosjekter

Tilskudd og rapportering i forbindelse med eksternt finansierte driftsprosjekter

Rutinen skal sikre at eksternt finansierte driftsprosjekter får en tilfredsstillende håndtering med hensyn til de krav til regnskap og rapportering tilskuddsyter har satt som vilkår for tildeling av midlene.

Prosess

Prosjektansvarlig har ansvar for at nærmeste økonomiansvarlig blir orientert om prosjekter med ekstern finansiering, og at samlet rapportering skjer i henhold til tilsagnsbrev. Økonomiansvarlig har ansvar for å [opprette prosjektnummer](#), og gi melding på epost til Lønns- og regnskapssenteret (LRS) ved [Agresso kunde](#) om hvordan tilskuddet skal konteres. Kopi av tilsagnsbrev sendes både LRS og byrådsavdelingen. Alle tilskudd med krav til regnskapsrapportering skal føres på eget prosjektnummer.

Regnskapsoppfølging av prosjekter:

Det sørges for nødvendige budsjettendringer i henhold til budsjettfullmaktene. Planlagt bruk av midler skal budsjetteres.

Prosjektansvarlig må sørge for at alle utgifter som skal dekkes av tilskuddsmidlene, inkludert lønnsutgifter, bokføres i regnskapet med prosjektnummer. I tillegg må prosjektansvarlig påse, ved hjelp av månedlige statusrapporter fra Agresso, at det som er regnskapaført stemmer overens med prosjektets påløpte utgifter og inntekter, og at budsjetttrammene ikke overskrides.

Dersom lønnsutgifter bokføres på prosjektet gjennom internfakturerings, skal prosjektansvarlig sikre at tilstrekkelig dokumentasjon foreligger. Før regnskapsåret avsluttes skal prosjekt- og økonomiansvarlig sørge for at nødvendige omkonteringer, [fondsavsetninger](#) og budsjettendringer blir gjort. Dersom hele eller deler av tilskuddet utbetales etterskuddsvis, må manglende inntekter avsettes, slik at utgifter og inntekter balanserer innenfor regnskapsåret. Ved årsslutt, eller når prosjektet er avsluttet, skal prosjekt- og økonomiansvarlig utarbeide prosjektrekskap, som grunnlag for revisorattestasjon. Prosjektrekskap utarbeides i samsvar med utskrift fra Agresso, benytt mal for [regnskapsoppstilling](#) (fra prosjektrutinen som er utarbeidet av Byrådsavdeling for helse og omsorg), eller obligatorisk mal fra tilskuddsyter.

Dersom ett tilskudd skal deles mellom flere resultatenheter, skal det kun opprettes ett prosjektnummer som alle enheter benytter. Samlet regnskapsoppstilling for tilskuddet må utarbeides av etaten. Ved tilskudd som deles mellom resultatenheter i ulike etater, må byrådsavdelingen bistå med å utarbeide felles regnskapsoppstilling.

Byrådsavdelingen videregir regnskapsoppstillingen inkludert agressorrapporter til revisjon for attestasjon, samt oversender revisorattestert regnskap til tilskuddsyter sammen med oversendelsesskriv.

[Prosjektrutine](#) utarbeidet av Byrådsavdeling for Helse og Omsorg (BHO) anbefales brukt i store prosjekter.

Prosjektrutine - Byrådsavdeling for helse og omsorg (BHO²)

1. Formål og hensikt

Rutinen skal sikre at interne og eksternt finansierte driftsprosjekter blir gjennomført tilfredsstillende i forhold til de mål og den hensikt prosjektet har, at krav som settes til regnskap og rapportering blir ivaretatt, og at prosjektet utvikles eller overføres til ordinær drift på en god måte. Rutinen er ment å være et viktig verktøy for prosjektlederen gjennom alle prosjektfasene ved at den omfatter forutsetninger for en vellykket gjennomføring av prosjektet. Rutinen erstatter ikke prosjektleders ansvar for relasjoner, initiativ, motivasjon, engasjement og lederskap forøvrig.

2. Ansvar og myndighet

Seksjonssjef i fagseksjonen har det overordnede ansvar for prosjektet og at det overordnede formålet blir nådd, dvs. hva ønsker man å få realisert gjennom prosjektet.

Prosjektleder har ansvar for å realisere de spesifiserte, kvantifiserte prosjektmålene innenfor prosjektets tidsramme og økonomiske ramme.

Økonomirådgiver i etat og økonomifunksjon i BHO har ansvar for å bistå i forbindelse med spørsmål om budsjett, regnskap, fondsavsetning, utbetalinger, rapportering, revisjon etv.

3. Aktiviteter

3.1 Før prosjektetablering:

² BSBO har videreutviklet BHO-rutinene tilpasset sine behov

3.1.1 Et prosjekt er en definert oppgave eller et program som skal gjennomføres i en avgrenset tidsperiode med sikte på å nå ett eller flere mål.

3.1.2 Prosjekter i BHO skal godkjennes av kommunaldirektør etter anbefaling fra seksjonssjef. Utfylt prosjektmandat-skjema inngår i beslutningsgrunnlaget. Beslutning dokumenteres med signert skjema som legges til arkiv på prosjektets bk.sak-nummer.

Viktigste fokus er etterprøvbare overordnede mål (det som skal skje som følge av prosjektet) og prosjektmål (det prosjektet skal ha oppnådd når det avsluttes).

3.1.3 Prosjektet skal eies av en fagseksjon, og utformes gjennom prosjektnotat i bksak. Fagseksjon sørger for initiering, etablering og avvikling av prosjekt.

3.1.4 Prosjekter med aktiviteter (delprosjekt) i flere resultatenheter skal være koordinert av fagseksjon eventuelt den resultatenhet som er utpekt som ansvarlig.

3.2 Prosjektetablering:

3.2.1 Prosjektet skal ha en prosjektleder som har ansvar for å realisere prosjektets mål og rapportere ift. faglige og økonomiske resultater. Ansvarlig fagseksjon sørger for rekruttering av prosjektleder og evt. andre prosjektmedarbeidere i henhold til ordinær utlysnings- og tilsettingsprosedyre. Personalansvar for prosjektleder skal være avklart.

3.2.2 Det opprettes nødvendig saknummer i www-sak (bksak) der obligatoriske dokumenter som *mandat*, *søknader*, *tilsagnsbrev* og *rapporter* lagres.

3.2.3 Avklare om nytt eller allerede etablert ansvarssted i Agresso skal brukes. Etablere prosjektnummer i Agresso.

3.2.4 Ansatte i prosjektet innmeldes Sentralt lønnskonto via dedikert merkantil ressurs.

3.2.5 Agresso-fullmakt tildeles, opplæring gis ift. fakturagodkjenning.

3.2.6 Akseptbrev sendes tilskuddsyter av prosjektleder eller ansvarlig fagseksjon dersom prosjektlederen ikke er på plass. Bankkonto og innbetalingsadresse er:

Bankkonto 5210.05.39187, Bergen kommune, LRS, Serviceboks 7880, 5020 Bergen.

Prosjekter innenfor Byrådsavdeling for helse og omsorg skal bruke organisasjonsnummer 974 773 880.

3.3 Løpende prosjektrapportering

3.3.1 Prosjektaktiviteter gjennomføres iht. prosjektplan.

3.3.2 Utarbeide risikoanalyse for prosjektet.

3.3.3 Det utarbeides annenhver måned / evt. månedlig en framdriftsrapport til prosjekteier som fokuserer på om prosjektet er i rute og evt. korrektive tiltak.

3.3.4 Prosjektleder gjennomfører korrektive tiltak om nødvendig innenfor økonomisk ramme.

3.4 Projektrapportering ved årsslutt og avslutning

3.4.1 Når alle regnskapsbilag er ført det enkelte regnskapsår tar prosjektleder ut rapport RE16 fra Agresso, evt. ber om assistanse fra tilegnet økonomiressurs.

3.4.2 Eventuelt ubrukte eksterne midler avsettes i bundet driftsfond av dedikert økonomiressurs, og returneres tilskuddsyter dersom midlene ikke får beholdes i nytt regnskapsår.

Regnskapsrapport utarbeides på bakgrunn av Agresso-rapport RE16, evt. i samarbeid med dedikert økonomiressurs.

3.4.3 Prosjektregnskapet signeres av prosjektleder, og oversendes evt. Kommunerevisjonen for attestasjon, sammen med kopi av tilsagnsbrev og Agresso-utskrift. Prosjektleder må påse at krav i tilsagnsbrev er oppfylt før materialet oversendes kommunerevisjonen.

3.4.4 Prosjektregnskap med vedlegg sendes enten lokal økonomirådgiver eller stabsseksjonen i BHO for kvalitetssikring og oversendelse til Kommunerevisjonen.

3.4.5 Prosjektleder legger fram fagrappport og regnskap for prosjekteier, og oversender attestert prosjektregnskap med fagrappport til eksterne tilskuddsytere innen frist.

3.5 Prosjektavvikling

3.5.1 I god tid før prosjektet avsluttes skal det tas stilling til om prosjektet avsluttes uten videreføring eller det skal inngå i permanent drift. Uansett skal resultatene beskrives i skjema for avslutning av prosjekter, ref. vedlegg 4.7.

4. Referanser

4.1 Mal for prosjektmandat (obligatorisk)

4.2 Mal for prosjektplan (anbefales)

4.3 Mal for milepælsplan / ansvarskart (anbefales)

4.4 Mal for løpende rapportering (anbefales)

4.5 Mal for regnskapsrapportering (obligatorisk)

4.6 Mal for risikoanalyse (anbefales)

4.7 Sjekkliste for avslutning av prosjekt (obligatorisk)

BDO AS

Munkedamsveien 45

Tel + 47 23 11 91 00

www.bdo.no